

Приказ уџбеника „Малољетничка делинквенција”

УДК 343.915:343.91-053.6(048.83)

Уџбеник „Малољетничка делинквенција” ауторке др Жане Врућинић изашао је из штампе у децембру 2021. године у издању Универзитета у Бањој Луци и Факултета безбједносних наука. Написан је на 448 страна у 15 поглавља, односно, 7 глава којима је додат списак коришћене литературе и индекс најзначајнијих појмова, на крају. Превасходна намјена ове универзитетске наставне литературе од стране ауторке је да послужи као основна грађа уџбеничког карактера за предмет Малољетничка делинквенција за студенте безбједносно-криминалистичког смјера. Тој намјени је и подређен избор тема. При томе је посебно вођено рачуна о поступном усвајању појмова и изградњи знања, тако да садржај уџбеника без потешкоћа може пратити и читалац без предзнања из обрађених тема.

Структура уџбеника „Малољетничка делинквенција” прати врло концизан начин излагања, али прије свега на високо научно-стручном нивоу, најзначајнијих питања у оквиру истоимене научне дисциплине. Дијелови уџбеника су логично повезани у цјелину, написани уједначеним стилем и методолошки усклађени. Написана уз консултовање релевантне и савремене домаће и свјетске литературе, ова наставна литература обилује бројним фуснотама и цитатима, што показује ауторово познавање релевантне литературе из подручја малољетничке делинквенције.

Сагледавајући проблематику малољетничке делинквенције са интердисциплинарног становишта, кроз петнаест дијелова сажетих у седам глава на увјерљив и свеобухватан начин представљена је грађа из које ће студенти моћи да разумију комплексност малољетничке делинквенције. Оваквом структуром књиге обухваћен је потенцијални развој проблематичног понашања дјетета током дјетињства и ране адолесценције узрокован могућим факторима ризика који дјелују у констелацији, преламајући се кроз призму личности младе особе. У вези са тим, представљена грађа се може разматрати у неколико основних цјелина.

Из предговора се може препознати да је уџбеник писан у намјери да студентима пружи интегрисана знања у вези са проблематиком малољетничке делинквенције. Прву главу чини дио под називом Елементарни појмови психологије дјетињства и младости у којем ауторка описује специфичности и изазове појединих животних фаза почев од пренаталног периода до касне адолесценције. У другој глави описују се предмет, циљ и метод малољетничке делинквенције, као и њен криминолошки аспект. У овом дијелу

на основу синтезе различитих резултата истраживања издвојени су значајни предиктори и индикатори предделинквентног понашања. Трећа глава кроз теоријске основе, егзогене и ендogene факторе, као и различите социопатолошке појаве, покрива етиологију малољетничке делинквенције. У четвртој глави разматра се феноменологија малољетничке делинквенције у свијету гдје ауторка даје преглед трендова малољетничког криминала за период од средине осамдесетих година двадесетог вијека до средине деведесетих година двадесетог вијека, као и за период раних 2000-их. У овој глави нису изостављени ни новији видови и облици малољетничке делинквенције (различите врсте сајбер криминалитета). Затим, ауторка даје детаљан преглед феноменологије малољетничке делинквенције у Републици Српској. На крају ове главе описује се појам и основна обиљежја рецидивизма малољетних делинквената.

Глава пет се односи на социјалну реакцију на криминалитет малољетника. Чине је три дијела. Кривичноправни аспект обрађен је у дијелу Поступак према малољетницима у сукобу са законом, док је са психолошког аспекта ауторка овај сегмент сагледала кроз испитивање/комуникацију малољетника осумњичених за извршење кривичног дјела од стране полицијског службеника. Трећи дио ове главе тиче се међународних инструмената у раду са малољетницима у сукобу са законом (Конвенција о правима дјетета, Пекиншка правила, JDL правила или (вв. Хаванска правила) и Смјернице Уједињених нација за превенцију малољетничке делинквенције (тзв. Ријадске смјернице), Токијска правила и Бечке смјернице. С обзиром на то да дјеца могу бити и жртве различитих облика злостављања, а не само извршиоци кривичних дјела, ауторка управо у шестој глави представља виктимолошки аспект и приступ угроженој дјечи и малољетницима.

Седма глава подијељена је на три дијела и односи се на превенцију малољетничке делинквенције. У првом дијелу, дат је преглед различитих приступа превенцији малољетничке делинквенције у свијету (Сједињене Америчке Државе, Енглеска и Велс, Русија, Финска и Италија) у односу на различита животна доба, од раног дјетињства до обуке за запослење. У другом дијелу представљена је превентивна улога различитих чинилаца (породице, школе, полиције, медија), док у трећем дијелу седме главе ауторка представља превентивну улогу центара за социјални рад и других установа социјалне заштите, невладиних организација). Са ресоцијализацијом младих преступника ауторка завршава књигу.

Књига се темељи на анализи теоријских радова, истраживања и праксе у овом контексту, како на нашим просторима, тако и на свјетској сцени. Њоме су обухваћена основна, најважнија питања у вези са малољетничком делинквенцијом, посебном научном дисциплином. Оригиналноста се огледа у стилу презентовања материје, великом броју резултата истраживања те систематичности. Објављивањем рукопис је постао доступан, прије свега, студентима као уџбеничка литература, а такође и другој научној, стручној и другој заинтересованој јавности, односно, широј читалачкој публици.

С обзиром на значај који имају представљена теоријска сазнања из области малољетничке делинквенције и резултати различитих истраживања који се могу користити у циљу дијагнозе, праћења и прогнозе, контроле, као и превенције различитих поремећаја у понашању дјецe и младих, књига Малољетничка делинквенција својом свеобухватношћу представља својеврстан текст намијењен студентима безбједносно-криминалистичког усмјерења Универзитета у Бањој Луци, али и свим другим профилима чије је занимање директно или индиректно повезано са овом проблематиком.